

اجتهاد

حیاتی، فلسفی، اجتماعی فکر غنرتہ سی

Adresse:

Idjtihâd Constantinople

Téléph: St. 865

XVIIIme ANNÉE

1 Avril. 1923 — No. 152

ادارہ خانہ سی

جفال اوغلندہ « اجتهاد نوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

« اون سکیزنجی سنہ تأسیسہ »

نومرو ۱۵۲ — ۱ نیسان ۱۹۲۳

فکری: محو اتمیه، افتراس حسلی و آدم اولدورمک
تایلارینی یکیدن یاشاتمه کافی کلدی و ۱۹۱۴ دن
اول بو فنا حرص لر آرتق انسانی کرزک دیلرند
قالمشدر امیدنده بولونولیوردی . ناصل اولدی ده پیس
طورطو بو قدر چاقوق اولارق کرزک سطحه چیقدی ؟
دارالمعدین صم ، هروت

دردک منبعنه دوغرو

Israël chez Anatole Leroy - Beaulieu -
les nations آدی قیمتدار ، و حکیمان برکتابی واردر
بونو ۹ صحیفه لک اوزلو بر مقدمه یازمشدر که ۴۴۱ صحیفه لک
بیوجک بو کتابک بتون روحی بوراده یانار . بسیط و درد
فردی واجتماعینک آشفاسنه کوتونر یکانه دستور اولان

La première chose, pour guérir, c'est de
connaître sa maladie

یعنی شفایاب اولماق ایچون اینک لازم اولان شی خسته لغنی
طایفه قدر « سوزی او مقدمه یی و کتابی اجمال ایدر .
فالخ رفقی بکک (اقسام) ده انتشار ایدن (استانبول
واستانبولیلر) مقاله سی ، بزه بوسوزی و بولوزومی خاطر-
لاندی . مقاله مهیج بر اضطراب و سفاکته سی
قارشیشنده بولونماق تاثیر یاپیور . بونی او قورکن کک ،
بک اوزاقده جریان و دوام ایتمکده اولان بر فلاکتی
خیال میال کوره بیلن بر آدامک کوزلرینک اوکته کوتلی
بر (زایس) دوزبنی قوندینی وقت او آدنده حصوله کلن
حال و هیجان طویولیور . تأثیرک بو قادر بلیخ اولماسی
محروک حیرت ایدرک یازدیغنه دلایلدر . شوسطرلری اوقویالم:
« شهرک یانمایان تورک املاکندن بر چوغنی روملر صاتون
آلدی ؛ صایلمایان املاک خریستیانلره ویا اقراض
مؤسسهرینه رهندر »

« مشروطیته قادر استانبول، عسکرلکدن معاف ایدی؛
فقط اوندن صوکره بتون حربلرده استانبول دخی
صایمسز قربانلر ویردی آرتق بوراده شهیدمائی طوتماش
عائله یارمقله کوستریله جک قادر آزدرد .

سیاسی اولدینی قدر اقتصادی بر تشکیلات مکمله طلب
ایله دیکه واونلرک کارینه اولاراق پارچه پارچه ایدیلن بر
حکومت یرینه عامه نیک خیرینه خادم بر حکومت قوتی
جاری اولماسی لزومی ایلهری سورددیکه، دوغرو کوره جکدر .
بواسکی روما دولتی مؤرخ، قودوران فوضای فکری یی
بیان و اعلان ابتدکی وقت ، جوق حقلی در . یالکیز
شوراسی سوبله مئی خاطر دن چقارییور، که : حرب،
بو فکری آنا شی به سبب تام اولماقده برابر روحلری
صایتمق و فکریک سوبه عمومیه سنی تنزیل ایتمک صورتیله
بو آنا شی یی الک زیاده ینه او ایجاب ایتدیرمشدر .

حرب و نزاعک نتیجه اقتصادیه سی نه قدر وخیم اولورسه
اولسون حربدن متولد نفسانی Psychique انقلابره
نظراً انسانیتک استقبالی ایچین احتمال داها آز مهمدر .
حقیقت .. بش سینه یی یاقین دوام ایدن وحشی مجادلات
انسانلری بتون شکللریله قانلکه، قتل عاملره آیشدیردی .
ایتدیکه جوغالار سیاسی جنایتلر، دونکی (ایرلاندا) ده
Black و Tans لک منازعاتی ، (یتالیا) ده « فاجیست » لر،
« بوغروم » لر [*] ، قورنونه دیزمه لر، مرکزی و شرقی
(اورویا) ده طویدن تقطیل لر ، بوکون همان همان امور
عادی دن کورونمکده در و هر حاله انسانلری بر آز تهییج
ایتمکدن باشا بر تأثیر باهما مقدمدر . بک آز آدم واردر، که
« شدت و تجاوز صانقلر [*] » ، بالخاصه بوتجاوزاتک
ضحنی بر رضا ایله تراقی زی (وولتر) ک (قانید)
نامندکی اثرنده توصیف اولونان برجهان شنایه آتمده
اولدینی آکلا سین . شهناسز اون دو قوزنجی عصرک
نهایتی و یکرمنجی عصرک ایلمک سنلری ، تاریخده
بو بوک قدرت روحیه و یا خود شدید ذکای مبدع دورلری
آرده سینه ادخال ایدیه جکدر . مع مافیه اوزمانلرینه
« انسانیت » دوره سی ایدیلر . فی الواقع اودورلرده هر کس
قارداشلق و تساند فکرلرینک توسع و انتشار ایتدیکنی
کوره جکینه و بو عقیده لک حیثیت و شرافت آدمیه « انجیل » نک
جوهرنی تشکیل ایده جکمه اینانیور و اینا تمده حقلی
بولونیوردی حالبوکه بر قاق سنه قصابلق ، غیرک حیانتنه حرمت

[*] نیا اسرائیل علیهنده ترتیب واجرا اولوتان قتل عام جنایتی .

[*] صانقلر [*] سوسلک شاشیقنلق دیمکدر .

خبره نك، صحنه نك نامتناهی ماوراسنه اوزایوب کیدن بر مابعدی و بر اوقادار ارزون برده ماقبلی وار: شیمدی بلکه اون سنه اولیور، اوزمان صحیه مدیر عمومیهسی بولونان محترم دو قوراسعد پاشا تورک او جاغنده طبی و صحی بر قونفرانس ویرمشدی. دیوردی، که: «روسیه - تورکیا» محاربه. سنی متعاقب آناتولییه ایکی بیچق میلیون مسلمان هجرت ایتدی. شیمدی بونلردن آنجق یاریم میلیون قالمشدر. دو قوراسعد پاشا بوارقاسی تیتزه یه رک ذ کرایدیوردی. دیگر طرفدن شمالی و جنوبی آمریقایه هجرت ایدن آنا. طولیلی ارمینلرک و سوریه لی خرسیتیانلرک حال و موقعلری بام باشقه در. اوراده «قولونی» تشکیل ایدیور. وهرسنه هم نفوس هم نفوذ اعتبارلریله بیویورلر، یوکسه لیورلر. «آرژانتین» ده بولونان ۸۰,۰۰۰ سوریه لینک ۵۴ غزته سی واردر. بو غزته لر هفته ده ایکیشر دفعه چیقار. وهرنسخه سکیز بیوک صحیفه در. بوسابق وطنداشلرمنک پک چوغنک ثروتلری ۵۰ الی ۶۸ بیک لیرا [آلئون] راده سننده در.

«نویورق» ده سوریه خرسیتیانلرینک ۲۲ غزته سی واردر. «الهدی» مطبعه سی معظم بر مطبعه در. هر آی ادبیانه و علومه متعلق بش آتی کتاب نشر ایدر. بوسابق وطنداشلر آره سننده انکلیز لسان و ادبیانه پک یوکسک درجه ده و قوفی اولانلر واردر. «امین ریحانی» افندی اوراده واسع بر شهرت ادبیه صاحبیدر. «ابوالعلاء المعری» نك اشعارینی انکلیزجه یه بیوک مونقیتله نظمأ ترجمه ایدن بوذا ندر. اثری آنفلو ساقسون عالمده بیوک بر هیجان ایله تتویج اولونمشدر. بر حالده، که انکلیز ادباسی: «امین ریحانی» افندینک بو ترجمه سی «عمر خیام» ک، انکلیز شاعری (فیچ جه رالد) طرفندن بیابیلان شهرتکیر ترجمه اشعارینی بزه اونوتدوردی: «دیمشدر. [*]

بو مهاجرت و اسکا ک فضیلتلری زه ده در؟ بونی دوشونمکه قارئلری دعوت ایدن بو وثائق پک چوق تکشیر اولونه بیلیر. فقط بزه بو قاداری کافیدر. مسلمانلر بر طرفدن دیگر بر طرفه هجرت ایدیور، قرق سنه

[*] ۲۴ نومرولو (اجتهاد) ک «آمریقا ده سوریه لی وطندا. شلرمن» عنوانی مقاله سی بوباید داها چوق مهم وثائق محتویدر.

«حرب عمومیه آبلوقه استانبولی بوغازندن صیقدی؛ عائله ر دکل منفعلر کوجوب کیتدی. معیشت و مسکن مشکلاتی سببیه ورم وهر تورلو ساری خسته لق استانبولی کیمکارینه قادار کیردی...»

«متواضع فقط منتظم حیات سورن تورک عائله لری بیکده بردکدر. بورجسز تورک یوقدر. دولت تشکیلاتنده چالیشان مأمورلر و عائله لری، کونی کونسه بوغازطوقلغنه یاشایه بیلوردی؛ شیمدی اونلرده آجدرلر. شهر بیوک اولدینی ایچون فاجعه یی تمامیه کورده یورز و هپمز آز چوق دردلی اولدیغمز ایچون شهرک عظیم دردینی تصور ایدمه یورز...»

«آقشام، آلاجه قارائلقده استانبولک تورکله مسکون بتون محله لری بر اولوم سکوتی ایله صوصیور!...»
لوقطه لر دن برینه کیریکنز. یوزده بر تورک کورور یا کورمز سکیز. بر خلق غلبه لغی سیره دالیکیز: بتون خرسیتیانلر منتظم کینممشدر. وبتون تورکارک قیافتی پریشاندر و بونلر کوز کزله کوردکار کزدز. استانبولک سفالتک ایچ یوزنی کیمسه خیالنده دیرلته مز...»
«معاش صاحب لری آجدر. املاک صاحب لری آجدر. استانبولک تورکارینک اکثری ایسه نه معاش نه املاک صاحبیدر....»

«اون بش نه اول دیردک که استانبول خرابدر؛ باشند باشه یا بیلیمه یه محتاجدر. اوزماندنبری استانبول باشند باشه یاندی. خلق بو حاله کلدی. شیمدی آناتولیده، استانبولک سفاهتندن، آلایشنندن بحث ایدنلر وار. ای آناتولوده دون بر دیلم اکمک یمش اولانلر و بر لقمه ات طامش اولانلر، استانبول تورک لکی ایچنده، سزک قادار مسعود بیک عائله اولدیغنه شبهه ایدیکنز....»

فالخرقی بک، بوجانی و هیجانی فقره لری احتوا ایدن و (شوین) ک «مارش فونه بر» ی کبی متائی و متالم بر آهنگ اخلاص ایله ایکله یی ایکی اوزون ستونلق کوزل و قوتلی مقاله سنی شوکله لرله بتیریور.

«بتون تورک ملتک مرهتتی او یاندر مق زمانید و تورک ملتیه حقیقتی او کرتمک زمانی کلمشدر.»

مقاله، فلاکت صحنه سنک جانلی بر تصویریدر. فقط

برنجی ، شکری دنیا نیک بیوک بر قسمتی اطعام وتلذذ
ایدهر .

(بوکرهش) ده چیقان (اونیه رسول) غزته سننک
هر کون ۲۰۰,۰۰۰ قارئی وار . دونکی (بولغاریا) ده یالکیز
(میر) غزته سی ۷۰,۰۰۰ صاتیور . (دانیمارقه) ده مجنونلر
و « قره تن » لر مستثنا اولاراق او قوریا زار اولمایان تک بر فرد
آفریده یوقدر . الح الخ . اولر نچون او یله درلر ؟ بز
تجیون بویه اولمشزویا قالمشز ؟ بوفرقلر یالکیز جغرافیائی ،
اقلیمی تاثیرات ایله ایضاح ایدیله بیلیرمی ؟ کندی نصف
النهار دائره من آلتنده بزدن اولمایانلرک ابراز ایده بیلدکری
فعالیت واولیتی ، احراز ایتدکری ترقی وتکمیلی ناصل
ایضاح ایده رز ؟ تکرار ایدیورم فالخرقی بکک (استانبول و
استانبوللیلر) مقالسی و استانبول مامورلرینک معاشی
مسئله سی بزى دردك منبعه دوعری چیقاردی ووهله اولاده
غیر مرتبط ، انسجامدن عاری کورون سوزلر سویلندی .
(عرفی شیرازی) ایله

« من از کل باغ میجویم توکل از باغ میجوئی
من آتش از دخان بنیم تواز آتش دخان بینی .
[*] دیمکده وحکم ویرمه یی کلا یانلره حواله ایتدکده یز .
بوعصرک ایتداسنه دوعرو ، « ف . تروکاز F. Trocase
اسمنده بر فرانسه [موسوی آوستریا ، L'Autriche juive
اسمنده بر کتاب نشر ایتشدی . بونی مبعوثلر منک وباخصوص
بعضی پیشوالرینک او قومالری آرزو ایده رم مرحوم
« آوستریا » امپراطورلغنک عنصر اساسیمی اولان آلمان
عنصری ، بزمن تورک عنصر مزدن داها چوق فکری ونقدی
سرمایه صاحبی ایدیلر ، اولردخی ماموریتلره ، مقاملره
ترجیحاً کچورلردی . دولتک حمایه سی اولنره ده زیاده
رایکان ایدی . ظاهرده ملت حاکمه آلمان عنصری ایدی ؛
فقط یالکیز ظاهرده ایش بویه ایدی . وقتیه بودولنک
موسوی تبعه سی اراضی زراعیه تملکندن ممنوع ایدی ؛
۱۸۶۷ یه قدر بویه اولدی . بوتاریخده ۳۸ ملک صاحبی
موسوی واردی ؛ ۱۸ سنه ظفر فتنده یعنی ۱۸۷۴ ایله
۱۸۹۲ سنه لری آره سننده یالکیز « غالیجیا » ده ۴۳,۰۰۰

[*] ترجمه سی :

بن فل دلاتیه باغی آرام ؛ سن باغ دلاتیه کلی آراسین .
بن دومان دلاتیه اتشی کورورم ، سن آتش دلاتیه دومان کورورسین .

صوکره نفوسلرینک بشده بری قالیور . خریستیان بر
عنصر وطنسندن چیقیور ، اجنبی بر مملکته کیدیور ،
اوراده اک یوکسک طبقه خلق ایچنده ممتاز بر موقع آلیور ؛
آرتیور ، زنکین اریور ، یکی مملکتک لسانه ادبیاته
ثروت ادبیه و علمیه سنه علاوه ایدیور . کنج فالخ بکک
سرباز قلمندن ایستورز ، بزمن بودردلر مزه ده بر آزدوقونسون !
بوکون « طنین » ده بیوک ملت مجاسنک بر مذاکره سی
وار . بسیم آنالای اسمنده بر مبعوث بک « استانبول
مامورلرینه معاشلرینی ویرمه یلم ! » دییور . حمدالله
صبحی بک ، اصلانه بر مداخله ایله : « اوزمان انکیزلرک
امللری حاصل اولور ! » دییه باغیریور .

فقط قورقیورم ، که بسیم آنالای بکک دیدیکی یاییلسه ده
ویا حمدالله صبحی بک افندیکنک ایقاضی مشمر اواسده ،
بومفروض ویا موجود املک حصولی اوکنه زور کچیکه چک .
مثلا ایتالیانلر هر سنه یاریم میلیون آرتیورلر وهر سنه ،
بشیروز بیک ایتالیان ، کار وکسبی ده بول یرلره هجرت
ایدیور ، طاشبور ، بوشالیور ، فقط علی الدوام یرلری
هر سنه طولیور . مرحوم محم (ماقس نورداد) یوحادثیه
« زف ملی » دیردی . دوعرو دکل . بوبر فیضان ملیدر .

(اورویا) ده (هولاند) نک مساحه سطحیه سی ۳۳,۰۷۰
کیلومتره در ، که بزمن (معموره العزیز) ولایتزدن کوچوک
دیمکدر . طبیعت جغرافیائی اعتبارله (معموره العزیز)
(هولاند) یه پک بکیزر (معموره العزیز) دخی (هولاند)
کبی حیوانات اهلیه وباخصوص اینک ، جاموس ، قویون
کبی یشدیرمه یه بک مساعددر . (هولاند) نک نفوسی
(معموره العزیز) ولایتی نفوسنک اون بش مثلیدر .
(معموره العزیز) آنحاق کندینی اداره ایده چک قادار ،
سود ، باغ پنبیر یا پاییلیدی حالده (هولاند) نک اینککری
هان هان بتون دنیا نیک چوقولاناسنه و چوقولرینه
سود ، هان هان بتون زنکین دنیا نیک لوقنط سینه ،
سفرده سنه پنبیر ویرر . بش میلیون کسور انساندن
متشکل (هولاند) ۱,۵۲۰,۶۳۸ کیلومتره اراضی مستملکه
اوزه رنده چالیشان ۳۸ میلیون نفوسه حاکمدر . (هولاند)
مستملکه لرینک پرلانتسی اولان (جاوا) ، (ترانسوال)
آلتون معدنلری قادار زنکین آلتون معدنلری محتوی در .

اولدیفنی کوردیکمز تربیه و تحصیل سیاستی، تورک استاد نبولی و بوتون تورکیانی قورتاره بیلیر؛ بر عنصر حقنده حکومتک حمایه سی او عنصری کویشتتمکدن بشقه بر شیشه یاراماز. «ای» نك رقیب آتجق «داها ای» اولابیلیر. حمایه اصولی کومروکارده بیله فائده لیلکی موضوع مناقشه اولان برسیستم تشکیل ایدیور. استقلال ایچون بوقادار قان دوکش اولان حکومت ملیه من البت استقلال تفکرده مقدس نظریه باقار.

مقصدم دردك یالکیز حال حاضرله دکل، تولدونکاملی حقنده دوبر آزدوشونمک سبب اولماقدیر. بونلری دوشونمک نیجه، هیچ بر زمان، ناهنکام دکلدیر.

عبدالمبادالله صلی

کتاب تدقیق لری :

داغه چیقان قورد

خالده ادیب خاتم افندیك كوچوك حكايله مجموعه سی در. كونك غزله ر بو اثر حقنده یازمشلر. او یازیلری کورمک دن اجتناب ایتدم. بن کتانی او قودقندن و انطباعاتی یازوپ نشر ایتدکن صوکره باشقالرینک نهدیش اولدوقلرینی اوکره نه بیلیرم دیدم. کتابک ناشری اقبال کتابخانه سی صاحبی حسین افندی بونفیس مجموعه یی بکا ویردیک زمان حکايله لر دن بر قاجنی ذاتاً طانیوردم. کتانی سراپا او قودم. انطباعاتی تازه تازه قید وقارئلریه عرض ایدیورم. (دغه چیقان قورد) آتش طولو برکتابدر؛ ایکی ممتاز صفی واردر: بری شکه، دیکری روحه عائددر. بن وحشی یی علی العاده کوزله ترجیح ایدرم. هر زمان اولما-ده صیق صیق کورولن مطبوعیت اندام دن روحه غنا کلمشدر. وقتیه بر منظومه مدیه یاشاماق وفهم اولونماق علی العاده لکیله قطع علاقه ایتک ایستیورم مألده ایکی مصراع یازمشدم. خالده خانمک اصل کندی مالی، طرز تبلیغیدر. بیان اولوناك بیوک بر قسیمی طبیعت دن ووقایع دن آلمشدر. حساسلنی و آرتیستلکی کندیسنه، وقایعی یازیلرده قوتله وشدتله پاشانه بیلیم پی

پازچه کوچوك اراضی زراعی، وسوبلرك ائنه کیدی. بوراده بزم ایچون وبالخاصه آتیز ایچون مدهش بر درس عبرت واردر. وبو درس هر وسیله وفرصته وطنداشلمزك وبالخاصه زمامدارلرمزك نظر دقتنه وضع ایدلمیدر. همدالله صبحی بلكك یك ای کوردیکی تهلیکه ملیه نك اوکنه کچمک، بو تهلیکه نك مولد ومنشاشنی، ماقبلنی تعیین ایتمکه ممکن اولور. طبیعتک قانونلری مرحمت کلز. اقتصادی قانونلر ده آاز مرحمت شناسدر. قرآن کریمک «ان الارض یرثها عبادی الصالحون» حکمی قاطع وقطعی بر حکمدیر: «ارضک کافه نعمتی واسباب سعادتنی صالح یعنی مستعد، چالیشقان اولان عباد الله موعوددر.

فالح بلكك موضوعنه عودت ایدیورم: استانبول ما- مورلرینه وریلمه سی ویا وریلمه مه سی موضوع بحث اولان پاره کندی حق قانونی و مال شخیصلریدر. دولتک مأمورلره قارشی بر تعهدی واردر: «سن قانوناً موجب مسئولیت بر خطاده بولونماقچه بن سنی عزل ایدرمه حکم، حکم قانونییه مستند اولمق سزین عزل ایدیلیر س-ک معاشکدن هر آی ترك ایتمکه اولدیفك معزولیت و تقا- عدیهدن سکا معزولیت معاشی ویره حکم!» دیمشدر. مأمورده بویله اوله جفته امین اولارق ماموریت مسلکینه کیرمش، عائله تشکیل ایتشدر. بیوک ملت مجلسنک بو حق طانیامه سی ممکن اولماز ونیه کیمده ممکن اولماور. بر مامورک ماموریت، معزولیت، تقاعد ناملریله آلاجنی پاره یالکیز کندیسنک دکل، زوجهنک، چو حوقلر- ینکده حق ومدار معیشتیدر. حکومتک بونلره بو کون یایاجنی شی حق قانونی-لرینی کندیلرینه ادا ایتمکدن عبارتدر. عینی زمانده یکیدن آلاجنی مامورلری انتخابده، یعنی هنوز حق مکتسلبری بولونمایان کیمسلری آلمقده بیوک بر ثانی ومشکل پسندلاک کوسستمیدر. بونلرده اوصاف کامله آرادینی نسبتده ده کندیلرینه وعائله لریه امین، صرفه بر حیات اسبابی تامین ایتلمیدر. ایکی طوق مامور اذن ایکی آج ماموردن ده چوق ودها ای ایش کورور. اوکرده کی نسله قدرت استحصال، قدرت اعمال وابداع ویرملی یز. کاظم قره بکر پاشانک پک ای قاورامش